

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela
stran Din 2000.—, pol strani
Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi
vsaka beseda Din 1.20.

Davek na poslovni promet.

Ali ga bo plačeval tudi kmet?

Zakon o davku na poslovni promet z dne 31. I. 1922 je z zakonom z dne 12. 8. 1930 in z zakonom o izpremembah in dopolnitvah zakona o skupnem davku na poslovni promet z dne 28. 3. 1931 v toliko spremenjen, da plačujejo odslej ta davek v prvi vrsti proizvajalci — tovarne — ter oni, ki blago uvažajo iz inozemstva. Došim se je doslej plačalo 1% davek od enega in istega davka po večkrat, bo se odslej plačal le enkrat, a to v višjem odstotku, tako da bo zvišba cen v posredni trgovini ob prehodu blaga iz ene posesti v drugo, kakor tudi posredno od proizvajalca preko malega trgovca, ali pa preko velikega in malega trgovca do konsumenta upoštevana. Doslej je plačal n. pr. 1% od prodajne cene trgovec z žitom, 1% trgovec na drobno, kolikorkrat je šla ta moka skozi roke posameznih trgovcev do končnega konsumenta (uživalca), odslej bode pa plačal 2.2% od vrednosti žita le proizvajalec v mlinu, odtod 2.8% oni, ki bo žito uvozil v državo, ves nadaljni promet z moko, vstevši predelavo moke pri peklih v navadni kruh ali pecivo, to je brez dodaje mleka, sirovega masla ali sladkorja je pa tega dvaka prost. Za izdelano manufakturno blago v tuzemstvu bo plačal prometni davek tovarnar in pri uvozu blaga že na carinarni oni, ki je blago naročil iz inozemstva, ves na daljni promet s tem blagom pri trgovcih je pa tega davka prost. Gostilničarji bodo plačali prometni davek hkrati s trošarino, lesni trgovci pa ob naloževanju ali iztovarjanju lesa in drv na železniških in parobrodskih postajah ter splavih. Od obtesanega lesa in od lesa za sodarje in kolarje se plača ta davek ob enem z banovinsko takso, ko se izdaja izvoznica iz gozda. Ker plača torej od vsakega predmeta ta davek proizvajalec in uvoznik za prvokrat in za ves nadaljno opravljeni promet, se imenuje isti skupni davek.

Iz tega bi sledilo, da plača tudi kmet — proizvajalec — za svoje pridelke, ki jih proda, davek na poslovni promet, vendar pa temu ni tako, kajti vse prodaje, ki se izvrše direktno od proizvajalca — kmeta, so izvzete od plačila davka na poslovni promet. Če proda kmet živino, plača ta davek mesar ob

zakolu, to je pri občinskem oblastvu, ko se preda živinski potni list in se zahteva dovoljenje za zakol. Če proda kmet vino, plača gostilničar ta davek hkrati s trošarino; pri lesu lesni trgovec, pri žitu, krompirju ali drugih pridelkih kupec. Poljedelec se za njegove osnovne proizvode ne sme označiti za plačnika skupnega davka na poslovni promet in je nedopustno, da bi ta davek prevzela kupec ob nakupu njegovih pridelkov na njega. Izvoz v inozemstvo vseh predmetov je tudi odslej od plačila tega davka izvzet.

*

V DRUGIH DRŽAVAH.

O novi rumunski vladi s profesorjem Jorgo na čelu dvomijo politiki, da bo zamogla izvesti politično ter gospodarsko utrditev države. Jorga je pritegnil k vladi tudi narodne manjšine in med te razdelil državna podlajniška mesta. Razven tega namerava imenovati vlada tri pokrajinske ministre, ki bi bili posvetovalni člani vlade. Pri vseh do-

Metuzalem se pripeljal v Berlin. Carigranski Turek Zaro Agha trdi, da je star 157 let. Lansko leto ga je sprejela Amerika z vsemi častmi in kazala na njegovo izredno starost, katerec je dosegel, ker ni zavžival alkohola. Turku se je godilo dobro v Združenih državah, najbrž se mu bo tudi v Nemčiji.

sedanjih ukrepih nove vlade gre v prvi vrsti za to, kako bo sprejeta vlada ter njen delovni program v zbornici.

Belgarski kralj Boris je poveril naloge za sestavo vlade iz več strank voditelju demokratov Malinovu. V političnih krogih sodijo, da je obsojen Malinovov poskus v naprej v neuspeh. — Dne 24. aprila je vrnil Malinov kralju mandat. Bolgarska vladna kriza obeta dolgotrajnost.

Program majskega zasedanja sveta Društva narodov. Dne 18. maja se bo pričelo v Ženevi 63. zasedanje sveta Društva narodov pod predsedstvom nemškega zunanje ministra dr. Curtiusa. Glavna točka na tokratnem zasedanju bo nemško-avstrijska pogodba o carinski združitvi. Nadalje bo proučil svet stanje, ki je nastalo v Evropi, ker so se izjalovila prizadevanja za carinsko premirje in za odpravo carinskih mej. Tretje vprašanje bo določitev kraja in predsedstva razorožitvenih posvetovanj in razven tega bo še na dnevnem redu več manjšinskih vprašanj.

Poljska Šlezija dobi direktno zvezo z morjem. Poljske in francoske banke so osnovale družbo, ki bo z novo železnico zvezala poljsko Šlezijo z Baltičkim morjem z novim poljskim pristaniščem Gdinjo. S tem bo dobila največja poljska industrijska pokrajina železniško zvezo z morjem, med tem ko je bila doslej navezana na nemško pristanišče Danzig. Zveza je velikanske gospodarske važnosti, in so se je Nemci upravičeno ustrašili in jej pripisujejo tudi veliko važnost za vojaška gibanja.

Albanija je dobila novo vlado pod predsedstvom Pangalija Vangeli.

Iz španske republike. Bivši španski kralj Alfonz XIII. je dospel 21. aprila v London. — Koj po prevratu so začeli težji španski kapitalisti bežati s svojim denarjem v inozemstvo. Finančni minister je zagrozil s kaznimi vsem onim, ki spravljajo kapital v inozemstvo, ako ga ne bodo spravili tekom štirih tednov nazaj v Španijo. — Nevaren pojav za republikansko Španijo je nastop komunističnih agitatorjev, ki so se pripeljali iz Moskve in pripravljajo tla še za komunistično revolucijo. — Špansko, poprej tolikanj nemirno visokošolsko dijaštvo se je pomirilo in so že predavanja na vseh visokih šolah. — Brezposelno delavstvo zahteva šesturni delavnik.

Portugalska je zatrla upor na Azorskih otokih in je združila sedaj bojne

čitajte in pozabite!

Trgovina BRATA ŠUMER v Celju

se ne nahaja več na Glavnem trgu št. 8, temveč od 20. aprila

v Prešernovi ulici števil. 17

preje Karl Vanič, zraven okrajnega sodišča (magistrata) ali

nasproti nemške cerkve.

728

Opozarjava, da bo deva v novem lokalu prodajala še nadalje po istih ugodnih cenah, kakor v zadnjem času na Glavnem trgu št. 8. Povejte Vašim sosedom in prijateljem, naj se udeležijo te ugodnosti, ker v sedanji krizi se mora gledati, da se poceni nakupi. Nova trgovina — novo blago, zato zopet po ugodnih cenah! Se priporoča in jamčiva za solidno posrežbo:

BRATA ŠUMER, Celje, Prešernova ulica 17

čitajte in pozabite!

ladije krog Madeire, da prisili tudi ta uporni otok k predaji.

O vseh mogočih revolucijah nam je poročalo časopisje v zadnjem tednu. Po časniških poročilih bi naj bila krog 20. aprila vstaja v srednjeameriški republiki Honduras, ki je seve vojaškega značaja. Nadalje revoltirajo v južni Ameriki v Paragvaju. Politična kriza na velikem severnem otoku Islandija zavzema revolucionarni značaj. Danska vlada, ki drži vladno vrhovno roko nad Islandijo, skuša zafreti z vsemi silami avtonomistično gibanje med Islandci.

*

Sv. Oče o nalogah in svobodi katol. akcije. So države, ki ne dovoljujejo katoliški akciji tiste svobode, ki ji gre kot zgolj cerkvenemu udejstvovanju. Med temi državami je tudi Italija. Fašizem je katoliški akciji jako nenaklonjen ter ovira njeno delovanje pri vsakem koraku vkljub temu, da ji je v konkordatni pogodbi zajamčil popolno svobodo. Fašizem si pridržuje za sebe mladino in vso njeno telesno in moralno vzgojo. Sv. Oče je že opetovano poudaril pravico katoliške Cerkve do mladine ter svečano izjavil, da Cerkev mladine in njene vzgoje ne more izročiti državi popolnoma v roke ter tudi nikdar tega storila ne bo. Cerkev bi s tem v dotičnih pokrajinah izvršila nekak samoumor, ako bi se vzgoji mladine, osobito moralni vzgoji odpovedala. Ravnotako se Cerkev ne more in ne bo odpovedala skrbi za delavce in njih organizacijo. Ker fašizem ne dovoljuje, da bi se ustanovile krščanske strokovne organizacije ter bi Cerkev vplivala na rešitev socialnega vprašanja, je papež Pij XI. v nedeljo, 19. aprila, pri sprejemu 400 voditeljev italijanske katoliške akcije naglasil, da je sodelovanje Cerkve pri rešitvi socialnega vprašanja potrebno in nenadomestljivo. Socialna vprašanja, in prvo med njimi vprašanje dela, niso samo gmotna, gospodarska vprašanja, ali kakor pravijo, zadeva žledca in prebave, marveč človeška zadeva, ki se tiče človeške dostojanstvenosti in vesti ter morale. Zato je sodelovanje Cerkve na tem polju potrebno in nenadomestljivo,

kakor je potrebno in nenadomestljivo tudi na polju mladinske vzgoje.

Evharistični shodi v Jugoslaviji. — Lansko leto je bil velik, sijajen evharističen shod v Zagrebu. Za letošnje leto je predvidenih več in sicer manjših evharističnih shodov. Takšni kongresi se bodo vršili v dubrovniški škofiji v Dalmaciji in sicer v dekanatu konavskem, v hvarski škofiji na otoku Visu, v skopljanski škofiji v Letnici (v južni Srbiji), v mostarski škofiji na Humcu v Hercegovini, v zagrebški in križevski škofiji v Križevcih, v senjski škofiji na Trsatu in za Bačko v Subotici.

*

Kajni lastne družine in samomorilec.

V soboto dne 25. aprila t. l., je pretresla Maribor ter okolico strašno krvava vest. V Hočah pri Mariboru je namreč ubil s kladivom krčmar Rud. Gačnik tri svoje speče sinove: 14letnega Rudolfa, 7letnega Karla in 6letnega Ivančka, ter ženo. Po tem neverjetno krutem ter krvavem dejanju je zagrabil Gačnik oster kuhinjski nož in si z njim prerezal vrat ter izkrvavel. Gačnik je izvršil strahovito dejanje iz obupa, ker se mu je v denarnem oziru godilo slabo. Pobjoj so odkrili v soboto zjutraj in se da sklepati, da je pobil oče družino v spanju v zgodnji jutrajni uri v soboto. Najprej je zdobil z že zvečer pripravljenim kladivom lobanjo speči ženi, nato fantkoma Rudolfu ter Karlu, ki sta spala skupaj, nazadnje je pobil najmlajšega sinka, ki je ležal v očetovi postelji poleg matere. Okrvavljeno kladivo so našli v postelji poleg Ivančka.

Gačnik je bil prevzel po svojih starših lepo posestvo v Radvanju pri Mariboru, kjer je bil znan kot dober gospodar. Kupil je pa gostilno v Studencih pri Mariboru, ki je postala zanj začetek denarnega propada. Lansko leto meseca maja se je preselil v Hoče in prevzel znano Frangeževo krčmo. Letos s 1. majem je nameraval vzeti v najem neko drugo gostilno v marib. okolici, a je poprej obupal nad slabim gospodarskim stanjem in je konečno zagrešil v duševni potrtosti ter zmedenosti strašno kajnovstvo nad lastno družino.

Sicer je pa bil Gačnik znan kot mildoljubljen ter dober človek, le v zad-

njem času je dajal izjave, ki so prikrito merile na samomor, a nekaj tako groznega bi ne bil slutil nikdo.

Javnost še ni nehala govoriti o prestrašnem petkratnem umoru na Jelovcu in že jo je presunila vest, da je omadeževal oče svoje roke s krvjo lastne družine in nato si še končal sam življenje.

*

Prejšnji vojni minister general Štef. Hadžič podlegel kapi. Pred enim mesecem odstoplega vojnega ministra Št. Hadžiča je zadela dne 23. aprila smrtno kap. Pokojni general se je rodil leta 1868 v Beogradu. Vojaško izobrazbo sta mu dala Beograd in Petrograd. Že v predvojni Srbiji je bil dalje časa vojni minister. V svetovni vojni je poveleval dobrovoljcem v Dobruđži. V Jugoslaviji je zavzemal najvažnejša mesta in je bil z malimi presledki neprestano minister vojske ter mornarice. Večkrat je obiskal Slovenijo in je bil priljubljen pri častnikih in moštvo. — Slava njegovemu spominu!

Duhovniške spremembe. Provizorjem so imenovani: Franc Slana v Stranice, Franc Rampre v Zabukovje, Ivan Šolinc za Slov. Bistrico. Prestave gg. kaplanov: Ivan Krušič pride za kaplana k Sv. Benediktu v Slov. gor., Anton Ravšl v Št. Ilj v Slov. gor., Anton Babič iz Št. Ilja v Poljčane, Franc Glavnik iz Bizeljskega na Videm, Jožef Lužovič v Slivnico pri Mariboru, Štefan Horvat v Stari trg.

V pokoj stopi s 1. majem mil. g. kanonik, župnik in dekan v Slov. Bistrici Jože Cerjak.

Morilci finančnega stražnika Resnika obsojeni. Dne 7. septembra 1926 je bil v bližini Ceršaka pri Št. Ilju v Sl. gor. v gozdu umorjen finančni pripravnik Janko Resnik. Zločina je bila osumljena znana tihotapska štiriperesna deteljica: Vinko Bezjak, Alojz Golob, Franc Klemensberger in mladoletni Dominik Jamernik. Dne 5. oktobra 1927 je sodila o tem umoru mariborska porota, a je bila zgoraj omenjena četvorica oproščena. Do letos se je pa nabralo proti osumljencem toliko novega obtežilnega gradiva, da so bili ponovno aretirani in je razpravljaj slučaj minuli teden mariborski senat. Obravnava je trpela več dni, ker je bilo zaslišanih nad 100 prič. V soboto pozno v noč je bila razglašena obsodba, ki se glasi: Vincenc Bezjak se obsodi na dosmrtno ječo, Franc Klemensberger na 20 let robije, Alojz Golob na 20 let robije, vsi trije pa na dosmrtno izgubo častnih pravic. Dominik Jamernik pride radi mladoletnosti v poboljševalnico. Proti razsodbi je vložen priziv.

Poroka vsestransko delavnega fanta. Dne 22. t. m. je bil v mariborski frančiškanski baziliki poročen ugledni posestnik, bivši oblastni poslanec in zelo marljivi prosvetni delavec Matija Napotnik iz Tepanskega vrha pri Konji-